

แนวทางการพัฒนาอาชีพเสริมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาการปลูกดอกพุดเทศบาล
เมืองศิลา หมู่บ้านศิลา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

Guidelines for Developing the Supplementary Vocation Based on Sufficiency Economy

Philosophy: A Case Study of Growing Pudsila Flower in Sila Municipality, Sila Village,

Sila Sub-district, Muang District, KhonKaen Province

อัญริญา ละครขวา (Aunriya Lakhonkwa)* วิไลวัจน์ กฤษณะภูติ (Wilaiwatt Grisanaputi)**

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการอาชีพเสริมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และศึกษาแนวทางการพัฒนาอาชีพเสริมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงการปลูกดอกพุดหมู่บ้านศิลา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูล 35 คน เครื่องมือที่ใช้ศึกษาได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) แนวทางการสัมภาษณ์ (interview guide) แนวทางการสังเกต (observation guide) การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (content analysis) ผลการวิจัยพบว่า ด้านบุคลากร ผู้ทำแปลงปลูกต้นดอกพุด คือแรงงานของพ่อบ้าน ได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้โดยมีความพอดี พอประมาณ มีความอดทน พากเพียร ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ด้านงบประมาณ มีรายได้จากการขายดอกพุดครัวเรือนประมาณเดือนละ 8,000 บาท มีการทำบัญชีรายรับรายจ่าย มีการออม ด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ปลูกต้นดอกพุด มีความพอดี มีความคุ้มค่า มีเหตุผล เดินสายกลาง ด้านการจัดการทั่วไปเชิงการบำรุงรักษาการปราบศัตรูพืชได้ใช้ยาสมุนไพร ไม่ใช้สารเคมี เพราะจะทำลายตนเองและระบบนิเวศ ส่วนการตลาดได้ขายดอกพุด และพวงมาลัยดอกพุดที่บ้าน บางครั้งก็สั่งซื้อ และนำไปขายที่ตลาด ทั้งหมดนี้ได้ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการประกอบอาชีพ

ปัญหาการจัดการอาชีพเสริมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า ด้านบุคลากร แรงงานอยู่ในครัวเรือน มีเวลาจำกัดต้องไปปฏิบัติงานประจำ ไม่มีเวลาว่างมาจัดการเก็บดอกพุดและแปรรูป ปัญหาด้านการตลาดในวันสำคัญ เช่น วันพ่อ วันแม่ วันปีใหม่ วันสงกรานต์ ดอกพุดไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด

แนวทางการพัฒนาอาชีพเสริมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้แก่ ควรประชาสัมพันธ์ให้กว้างไกลยิ่งขึ้น โดยใช้ระบบ Internet ควรแปรรูปให้ทันต่อความต้องการ และความทันสมัย เช่นการร้อยมาลัย แต่งงาน ให้เป็นมาลัยรับเสด็จ ส่งเสด็จ ประการสำคัญ ควรหาวิธีพัฒนา เร่งการผลิตดอกพุด ให้มีปริมาณเพียงพอกับความต้องการในแต่ละฤดูกาล

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the situation and problem in management of supplementary vocation based on Sufficiency Economy Philosophy, and 2) to study the guidelines for developing the supplementary vocation based on Sufficiency Economy Philosophy for growing Pudsila Flower in Sila Municipality, Sila Village, Sila Sub-district, Muang District, KhonKaen Province. This research was Qualitative Research. There were 35 key informants. The research instrument were the Semi-Structured Interview, Interview Guide, Observation Guide, Focus Group Discussion, and Content

*นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะศึกษาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

**รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Analysis. The research findings found that the staffs planting Pudsila Flower were labors of steward. The Sufficiency Economy Philosophy was applied including the sufficiency, moderation, patience, and persistence based on the 9th Reign King Bhumipol. For the budget aspect, the income was obtained from selling Pudsila Flower approximately 8,000 baths/month. The accounts including the revenue and expenditure, were made. The saving was made. For the material and supply using for growing Pudsila Flower, the sufficiency, worthwhile, reason, and moderation were obtained. For general management in maintaining and eliminating the weed, the herb was used without chemical substance otherwise it would destroy itself as well as ecological system. For meeting, Pudsila Flowers and Pudsila Steering were sold at home. Sometimes, they were bought and sold at the market. All of these things, the Sufficiency Economy Philosophy was focused on for earning their living.

The management problem in supplementary vocation based on Sufficiency Economy Philosophy, found that the staff aspect, the labors were in the households. The times were limited since one had to do one's regular work and had no time for picking Pudsila Flowers and transforming them. The marketing problem, during the important days such as Father Day or Mother Day, New Year Day, Songkran Day, there were insufficient Pudsila Flowers for the markets.

The guidelines for developing the supplementary vocation based on Sufficiency Economy Philosophy, the information should be provided wider and farther by using the Internet System. The Flowers should be transformed in time and modernity such as the marriage flowers should be steered for welcoming and good bye. The important thing, the development should be found for producing Pudsila Flowers more quickly so that there would be sufficient amount of flowers with the need in each season.

คำสำคัญ: อาชีพเสริม เศรษฐกิจพอเพียง

Keywords: Supplementary Vocation, Sufficiency Economy

บทนำ

การพัฒนาสังคมและประเทศชาติจะให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีมีความสุขความอบอุ่นความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตประการสำคัญคือประชาชนจะต้องมีสภาวะเศรษฐกิจที่มั่นคงสภาวะสังคมที่อบอุ่นและมั่นคงมีความสัมพันธ์ทางสังคมที่ดี โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจนั้นจะต้องมีรายได้ลดรายจ่ายลดหนี้สินและเพิ่มทรัพย์สินจากอาชีพหลักและอาชีพเสริมปัจจุบันเกษตรกรซึ่งอยู่ในชนบทมีจำนวนถึงร้อยละ 80 ของประชาชนทั้งหมดมีอาชีพเกษตรกรรมทำไร่ทำนาทำสวนเลี้ยงสัตว์เลี้ยงปลาเมื่อหมดฤดูปลูกค้าและเก็บเกี่ยวเกษตรกรจะประกอบอาชีพเสริมโดยใช้แรงงานในครัวเรือน ที่มีอยู่ไปรับจ้างเช่นรับจ้างตัดอ้อยขูดมันสำปะหลังหรือทำงานก่อสร้างภายในจังหวัดเดียวกันหรือไปรับจ้างทำงานต่างจังหวัดและในเมืองใหญ่นอกจากนี้การประกอบอาชีพเสริมของบางกลุ่มเช่นการทอผ้าไหมทอผ้าฝ้ายทอเสื่อการเลี้ยงปลาอาชีพเสริมด้านเกษตรเช่นการปลูกผักปลูกผลไม้ อาทิ ปลูกมะนาวมะกรูดแก้วมังกรประเภทดอกไม้ประดับเช่นดอกดาวเรืองดอกบานไม่รู้โรยดอกมะลิดอกพุดเป็นต้นอาชีพเสริมเหล่านี้บางแห่งเกษตรกรจะยึดเป็นอาชีพหลักก็มี

เกษตรกรประกอบอาชีพเสริมได้มีการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนเช่นกลุ่มทอผ้ากลุ่มจักสานกลุ่มผ้าฝ้ายข้อมคราม วิสาหกิจชุมชนคือการสร้างงานสร้างรายได้สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน โดยชุมชน (วิภาวี กฤษณะภูติ, 2558) แต่เกษตรกรบางรายบางอาชีพจะไม่รวมกลุ่มจะทำอาชีพเสริมเป็นรายบุคคลอาชีพเสริมก็คืออาชีพที่ประกอบกันเป็นธุรกิจ

ภายในครอบครัวต้องใช้ความรู้และทักษะที่ได้รับการฝึกฝนเช่นการปลูกผักเลี้ยงปลา (เสริมศักดิ์ และคณะ, 2535) ซึ่งอาชีพเสริมเป็นอาชีพที่มีเป็นเจ้าของดำเนินการโดยอยู่ใต้อิทธิพลของบุคคลอื่นหรือธุรกิจอื่น (อำนาจ และคณะ, 2535) อาชีพเสริมเป็นอาชีพรองที่เป็นแหล่งรายได้เสริมจากอาชีพหลักอาชีพเสริมไม่ต้องกระทบถึงอาชีพหลักจะต้องเป็นธุรกิจหรือกิจการในรูปแบบใด ๆ ก็ได้แต่จะต้องเป็นอาชีพที่ใช้เสริมรายได้หลักเท่านั้น (วิไลวัจส์ และคณะ, 2555) การจัดการและการพัฒนาอาชีพเสริมมีการจัดการทั้งบุคคลงบประมาณวัสดุอุปกรณ์การจัดการทั่วไปและการตลาด (ทัศนีย์, 2555) อ้างอิงจากปราโมทย์ (2552) บางรายบางกลุ่มมีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการผลิตการจัดการและการตลาดซึ่งจะเน้นถึงความพอเพียงหรือความพอประมาณ โดยลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ลดต้นทุนการผลิตจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายในครัวเรือนความมีเหตุผลคำนึงถึงผลจะเกิดขึ้นความพอเพียงต้องอย่างมีเหตุผลการสร้างภูมิคุ้มกันคือการเตรียมตัวให้พร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่เกิดขึ้นและมีวินัยในการออมทรัพย์อย่างต่อเนื่องส่วนเงื่อนไข 2 ประการคือความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสำหรับเงื่อนไขด้านคุณธรรมคือมีความซื่อสัตย์สุจริตมีความพากเพียรอดทน (เศรษฐกิจพอเพียง ฉบับประชาชน องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น, ม.ป.ป.)

จังหวัดขอนแก่นเป็นเมืองหลักของภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นศูนย์กลางของการศึกษารักษาการแพทย์ สาธารณสุขการคมนาคมขนส่งบริการมีประชากร 1,802,625 ชาย 889,324 หญิง 913,297 (ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม 2560) ประกอบด้วย 26 อำเภอ 198 ตำบล 2,331 หมู่บ้าน (สำนักงานปกครองท้องถิ่นขอนแก่น, 2559) อำเภอเมืองเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดขอนแก่นซึ่งมีหมู่บ้านศิลาตำบลศิลาอำเภอเมืองมี 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1, 18, และ 28 ประชากรมีอาชีพเกษตรกรรมประมาณร้อยละ 80 ประชากรในหมู่บ้านศิลามีอาชีพเกษตรกรรมเกษตรกรทำนาไร่ทำสวนโดยอาศัยน้ำฝนและน้ำจากเขื่อนอุบลรัตน์ประชาชนจะมีอาชีพเสริมคือปลูกดอกไม้ดอกพุดดอกมะลิดอกกรักดอกดาวเรือง เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์เบื้องต้นได้พบว่าผู้ปลูกดอกไม้ของเทศบาลเมืองศิลามหมู่บ้านศิลเกษตรกรได้ปลูกดอกไม้ นานาชนิดเช่นดอกดาวเรืองบานไม่รู้โรยดอกมะลิดอกกรักดอกพุดเกษตรกรได้ปลูกดอกพุดมากที่สุดประมาณร้อยละ 70 ของครัวเรือนทั้งหมด (หมู่บ้านศิลามี 1,027 ครัวเรือน) หรือประมาณ 700 ครัวเรือนในการดำเนินงานในการจัดการการปลูกดอกพุดผู้ปลูกบางรายปลูกเป็นอาชีพเสริมบางรายปลูกดอกพุดเป็นอาชีพหลักการปลูกดอกพุดเกษตรกรผู้ปลูกได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ตั้งแต่ความพอเพียงความพอประมาณความมีเหตุผลการสร้างภูมิคุ้มกัน และมีความรู้ควบคู่คุณธรรมเกี่ยวกับรายได้ของหมู่บ้านศิลจากการปลูกและขายดอกพุดพบว่าครอบครัวมีรายได้ประมาณเดือนละ 8,000-10,000บาทที่มีการจัดการปลูกที่ดีมีการจัดการบุคคลแรงงานการบำรุงรักษาการเก็บเกี่ยวการแปรรูปและการตลาดอย่างเป็นระบบด้านสังคมผู้ปลูกดอกพุดมีทุนทางสังคมคือแรงงานและทุนทางชีวภาพคือวัตถุดิบและทุนทางวัฒนธรรมคือภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตเกษตรกรสามารถทำงานในท้องถิ่นได้ไม่จำเป็นต้องไปขายแรงงานที่อื่นซึ่งได้ส่งผลดีต่อความมั่นคงความอบอุ่นในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางสังคมอันดีมีโอกาสได้ร่วมประเพณีวัฒนธรรมตามฮีตสิบสองคองสิบสี่ที่เคยปฏิบัติสืบต่อกันมามีเครือข่ายและมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งได้ทำให้สังคมมีความเข้มแข็งมั่นคง (วิไลวัจส์ และคณะ, 2560) ประการสำคัญเทศบาลเมืองศิลามหมู่บ้านศิลามีการจัดการปลูกดอกพุดที่เป็นแบบbest practice ประสบผลสำเร็จด้วยดีตั้งแต่การจัดการอาชีพเสริมแนวทางการพัฒนาอาชีพเสริมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงควรหาทางพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาอาชีพเสริมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาการปลูกดอกพุดเทศบาลเมืองศิลามบ้านศิลอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่นดังวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการจัดการอาชีพเสริมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การปลูกดอกพุดเทศบาลเมืองศิลา
หมู่บ้านศิลา หมู่บ้านศิลา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการอาชีพเสริมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การปลูกดอกพุดเทศบาลเมืองศิลา
หมู่บ้านศิลา หมู่บ้านศิลา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

เพื่อหาแนวทางการพัฒนาอาชีพเสริมหลักตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การปลูกดอกพุดเทศบาลเมืองศิลา
หมู่บ้านศิลา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

สภาพการจัดการอาชีพเสริมหมายถึงการดำเนินการอาชีพเสริมประกอบ ด้านบุคลากรด้านงบประมาณด้าน
วัสดุอุปกรณ์การจัดการทั่วไปและการตลาด

ด้านบุคลากร หมายถึง ผู้ปลูกดอกพุดมีความรู้ในการปลูกแรงงานการปลูกดอกพุดเหตุผลการปลูกบริบทการ
ปลูกตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านงบประมาณ หมายถึง การลงทุนการปลูกความมีเหตุผลรายจ่ายรายรับของการปลูกดอกพุดการทำบัญชี
รายรับรายจ่าย

ด้านวัสดุอุปกรณ์ หมายถึง อุปกรณ์ในการปลูกดอกพุดมีเหตุผลมีความพอประมาณตามปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง

ด้านการจัดการทั่วไป หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการปลูกดอกพุดการบำรุงรักษาการเก็บเกี่ยวการได้รับความ
รู้และคำแนะนำการประชาสัมพันธ์จากนักพัฒนาชุมชนเทศบาลเมืองศิลา

ด้านการตลาด หมายถึง สถานที่จำหน่ายผู้จำหน่ายผลผลิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 คือ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ได้แก่ ความพอประมาณความมีเหตุผลการสร้างภูมิคุ้มกัน 2 เงื่อนไข คือ เงื่อนไข
ความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีมีการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ลดต้นทุนการผลิตจัดทำบัญชีรับจ่ายใน
ครัวเรือน

ความมีเหตุผล หมายถึง พอเพียงต้องเน้นอย่างมีเหตุผลเช่นลดการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยประกอบอาชีพสุจริตและ
ตั้งใจการสร้าง

ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่จะเกิดขึ้นมีวินัยในการออม

เงื่อนไขความรู้ หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับการวิชาการการนำความรู้ไปปฏิบัติอย่างระมัดระวัง

เงื่อนไขคุณธรรม หมายถึง ต้องมีความซื่อสัตย์อดทนมีความเพียร

แนวคิดเกี่ยวกับอาชีพเสริม

1. ความหมาย

เกียรติศักดิ์ (2551) กล่าวว่าอาชีพเสริมหมายถึงอาชีพที่ชาวนาเลือกทำเพื่อให้มีรายได้นอกเหนือจากการทำ
อาชีพหลัก ส่วน ญัฐอริยา (2553) กล่าวว่าอาชีพเสริมหมายถึงเป็นอาชีพที่ประกอบขึ้นเป็นอาชีพที่ 2 รองจากอาชีพหลัก

และเป็นแหล่งรายได้เสริมเพิ่มเติมจากงานหลักการประกอบอาชีพเสริมนั้นจะต้องไม่กระทบกับงานอาชีพหลักอาชีพเสริมนั้นอาจประกอบเป็นธุรกิจหรือกิจการในรูปแบบใดก็ได้และจะต้องเป็นอาชีพที่มีรายได้เสริมจากรายได้หลักสำหรับบุคคลเมทา(2555)ให้ความหมายของอาชีพเสริมคืออาชีพหรือช่องทางสำรองอาชีพช่องทางทำรายได้เสริมกับอาชีพหลักอาชีพเสริมมีมากมายหลายอาชีพที่สามารถทำได้มีทั้งง่ายและยากตามแต่ละชนิดของอาชีพเสริมรายได้นั้น ๆ แต่จุดประสงค์จริง ๆ ทั้งอาชีพหลักและอาชีพเสริมรายได้ก็คือเงินเพียงตัวเดียวล้าพียงอาชีพหลักบางอาชีพอาจเลี้ยงตัวเองและครอบครัวไม่พอกับภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันหลายชีวิตจึงดิ้นรนหาช่องทาง สร้างรายได้ใหม่เพิ่มเติมรายได้ประจำที่ได้รับในแต่ละเดือนซึ่งไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายหรือค่าครองชีพในแต่ละเดือนจึงต้องการหาอาชีพเสริมกับอาชีพหลักเพื่อเพิ่มเงินในกระเป๋าในแต่ละเดือนให้มากขึ้นเพียงพอกับค่าใช้จ่ายและอาจมีเงินเหลือเก็บได้ในบางกรณีอาชีพเสริมอาจทำเงินได้มากกว่าอาชีพหลักๆที่ทำอยู่หลายเท่าตัวจนบางรายทำเป็นอาชีพหลัก อาชีพเสริมคืออาชีพที่เพิ่มช่องทางทางการเงินหรือเพิ่มรายได้ให้กับผู้ที่มีอาชีพอยู่แล้วแต่ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตจึงต้องหาช่องทางทางการเงินเพิ่ม แต่คุณก็ต้องใช้เวลาของคุณที่มีอยู่ใน 1 วันคือ 24 ชั่วโมงเพิ่มขึ้นมาจากการทำอาชีพเสริมด้วยเช่นกัน

สรุปความหมายของอาชีพเสริมได้อาชีพเสริมเป็นอาชีพที่ประกอบกันเป็นธุรกิจในครอบครัวและเป็นอาชีพที่เพิ่มจากอาชีพที่ทำเป็นประจำอยู่แล้วเพื่อเพิ่มรายได้ให้มากยิ่งขึ้นเป็นอาชีพที่สามารถดำเนินการได้โดยลงทุนน้อยกำลังกายค่อนข้างมากเน้นการพึ่งตนเองเป็นอาชีพที่เน้นความเป็นอิสระเป็นเจ้าของธุรกิจเป็นอาชีพที่ประกอบขึ้นเป็นอาชีพที่ 2 รองจากอาชีพหลักและเป็นการหารายได้เพิ่มให้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตและเป็นแหล่งรายได้เสริมเพิ่มเติมจากงานหลักอาชีพเสริมเป็นอาชีพที่ช่องทางสำรองเป็นช่องทางทำรายได้เสริมกับอาชีพหลักเพื่อเป็นการหารายได้เสริมเพื่อมาจุนเจือรายได้ในครอบครัว

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกอบอาชีพเสริม

จากการศึกษาได้พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการประกอบอาชีพเสริมสามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

(Clegg & Barrow, 1984 อ้างถึงใน (ณัฐอริยา, 2553), อ้างอิงมาจาก Clegg+Bassow สรุปได้แก่ด้านคุณลักษณะส่วนตัว

2.1 ด้านคุณลักษณะส่วนตัว

เป็นปัจจัยภายในตัวเองของผู้ประกอบอาชีพที่จะส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพคุณสมบัตินี้ที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพอิสระประกอบด้วยคุณสมบัตินี้ที่จำเป็น 12 ประการคือ 1) มีแรงจูงใจ 2) มีความคิดริเริ่ม 3) รู้จักถอยเพื่อที่จะสู้ 4) มีความสามารถที่จะทำอะไรให้ได้ดี 5) มีความอดทน 6) มีความเชื่อมั่นในตนเอง 7) มีความมั่นคงทางอารมณ์ 8) มีความสามารถในการเข้ากับผู้อื่น 9) มีความไวในความเข้าใจและวินิจฉัยสิ่งต่างๆ 10) มีความละเอียด 11) มีความสามารถในการเขียนและพูด 12) มีร่างกายและแรงใจ

2.2 ด้านครอบครัว

ปัจจัยด้านครอบครัวมีความสำคัญกับทุกขั้นตอนของการประกอบอาชีพเสริมสถาบันทางสังคมที่คอยช่วยเหลือและผลักดันการเข้าสู่อาชีพอิสระได้แก่ 4 สถาบันคือสถาบันครอบครัวสถาบันการศึกษาสถาบันภาครัฐบาลและสถาบันเอกชน โดยสำหรับสถาบันครอบครัวนั้นมีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพ โดยเป็นภูมิหลังทางครอบครัวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและค่านิยมของสมาชิกหากครอบครัวประกอบธุรกิจก็จะปลูกฝังให้สมาชิกเป็นผู้สืบทอดกิจการหรือถ้าครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีก็จะเป็นแรงผลักดันให้สมาชิกรู้จักขวนขวายและพยายามหารายได้มาจุนเจือครอบครัว

2.3 ด้านสถานศึกษา

ปัจจุบันด้านสถานศึกษามีส่วนสำคัญในการจะช่วยให้บุคคลมีโอกาสเลือกที่จะประกอบอาชีพเสริมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกอาชีพหลักหรืออาชีพเสริมช่วยให้บุคคลได้มีโอกาสทราบถึงความต้องการความชอบของตนเองโดยเฉพาะการได้รับการศึกษาในวิชาและแนวจะทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดีรวมทั้งยังทำให้ผู้ศึกษาได้ตระหนักถึงคุณค่าในตนเองการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองและการวางแผนอนาคต

2.4 ด้านสภาพแวดล้อม

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมนี้มีผลต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพโดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจสังคมการเมืองและเทคโนโลยีเช่นการขยายตัวของตลาดค่านิยมหรือกระแสนิยมของกลุ่มลูกค้า นโยบายการส่งเสริมของภาครัฐการนำวิทยาการสมัยใหม่มาช่วยในการบริหารจัดการ เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงดำริและพระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยเป็นเวลานานถึง 40 ปีมาแล้วไม่แต่เพียงชาวไทยเท่านั้นที่ยึดปฏิบัติในการดำเนินชีวิตหากแต่ชาวโลกยังน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ด้วย

“เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัวระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ความพอเพียงหมายถึงความพอประมาณความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทนมีความเพียรพยายามมีสติปัญญาและความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุสังคมสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

“เศรษฐกิจพอเพียง” ไม่จำเป็นต้องต่อต้านกระแสโลกาภิวัตน์หรือสิ่งทันสมัยต่าง ๆ ทุกคนในสังคมสามารถนำไปใช้ได้แต่มีถูกเข้าใจผิดว่าเป็นการใช้จ่ายอย่างขี้นิยมการห้ามเป็นหน้การยอมรับสภาพหรือการไม่ชวนชวนทำสิ่งใดความหมายที่ลึกซึ้งของเศรษฐกิจพอเพียงคือการคำนึงถึงความพอประมาณคือให้ทำอะไรด้วยความพอดีไม่มากหรือน้อยเกินไปและต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นดำเนินชีวิตให้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาทอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างแท้จริงเปรียบเสมือนการสร้างเสาเข็มสร้างฐานให้แข็งแรงมั่นคงไม่พายุใด ๆ เข้ามาหรือจะต่อเติมสร้างเพิ่มในภายหลังบ้านก็จะยังคงยืนหยัดอยู่ได้

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการและเงื่อนไข 2 เงื่อนไขดังนี้

ห่วงที่ 1. ความพอประมาณหมายถึงความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นเช่นการผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ห่วงที่ 2. ความมีเหตุผลหมายถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

หัวข้อที่ 3. ภูมิคุ้มกันหมายถึงการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

โดยมีเงื่อนไขของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่างๆให้อยู่ในระดับพอเพียง 2 ประการดังนี้

เงื่อนไข 1. เงื่อนไขความรู้องค์ประกอบในการทำงานทุกอย่างต้องเริ่มต้นจากความรู้ซึ่งต้องรู้ลึกรู้กว้างและสามารถนำวิชาการต่าง ๆ นั้นมาวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอนอย่างรอบคอบและระมัดระวังเพราะหากไม่มีความรู้การนำไปปฏิบัติอาจมีปัญหา

เงื่อนไข 2. เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรมมีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทนมีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

สรุปการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาอาชีพเสริมจะต้องมีความพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาอาชีพเสริมจะต้องมีความพอเพียงพอประมาณเดินทางสายกลางมีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกันเพื่อเตรียมพร้อมรับผลกระทบภายใต้เงื่อนไขความรู้และคุณธรรม

แนวปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่ (องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ม.ป.ป.)

การปฏิบัติตามทฤษฎีใหม่ ในแต่ละขั้นจะต้องมีหลักคิด และวิธีปฏิบัติที่มุ่งให้พึ่งตนเองได้ ตามพระราชดำริของพระองค์ท่าน คือ

ทฤษฎีใหม่ขั้นต้น เป็นแนวทางที่พระองค์ท่านทรงมุ่งจะแก้ไขปัญหาเกษตรกรที่มีที่ทำกินน้อย ประมาณ 10-15 ไร่ ซึ่งเป็นแนวทางการถือครองที่ดินของเกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศให้ทำมาหากินเลี้ยงชีพแบบพึ่งตนเองได้ มีชีวิตได้อย่างพอกินตามอัตภาพ ไม่รวยมากแต่ไม่อดอยาก พอมีพอกิน โดยทรงให้แนวทางในการจัดวางที่ดินเป็นสัดส่วนคือ ถ้ามีที่ดิน 15 ไร่ ให้แบ่งที่ดินดังนี้

- ไร่ยละ 30 ของที่ดินทำกิน ให้ขุดสระน้ำเพื่อให้มีน้ำใช้ได้ตลอดปี (ขุดสระประมาณ 4 ไร่ครึ่ง ให้ลึก 4 เมตร)
- ไร่ยละ 30 ของที่ดินทำกิน สำหรับทำนา ปลูกข้าวไว้กินเองในครอบครัว (ทำนาปลูกข้าว ประมาณ 4 ไร่ครึ่ง)
- ไร่ยละ 30 ของที่ดินทำกิน สำหรับปลูกพืชสวน และพืชไร่ ไว้เป็นอาหารครอบครัว (ปลูกพืชสวนและพืชไร่ ประมาณ 4 ไร่ครึ่ง)
- ไร่ยละ 10 ของที่ดินทำกิน สำหรับเป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ ทางเดินและการให้บริการต่าง ๆ (ประมาณ 1 ไร่ครึ่ง)

การแบ่งที่ดินตามแนวทางที่พระองค์ท่านทรงแนะนำนี้ เป็นเพียงตัวอย่างโดยประมาณ เพิ่มลดบางเรื่องได้บ้างตามความเหมาะสมของพื้นที่ หรือตามความเหมาะสมของที่ดินทำกินอาจจะเพิ่มหรือน้อยกว่านี้

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 ในขั้นนี้เน้นให้เกิดการรวมกลุ่ม หรือในรูปแบบสหกรณ์ ร่วมทำกินที่มากหรือดำเนินงานเพื่อเป็นประโยชน์ของสมาชิกอย่างเป็นธรรม คือ

1. การผลิต ต้องร่วมมือกันผลิต ทั้งการเตรียมดิน การเพาะพันธ์พืช ปุ๋ย การหาน้ำการชลประทานและเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการ

เพาะปลูกการดำเนินการในรูปแบบที่เพื่อจะลดต้นทุนการผลิตนอกจากนี้ควรคำนึงถึงการใช้ที่ดินในสวนร่วม จะต้องจัดสรรการแบ่งประเภทพืชพรรณที่ปลูกให้เหมาะสมให้เพียงพอแต่ละประเภทมากหรือน้อยกินได้ด้วย

2. การตลาด เมื่อผลผลิตในชุมชนมีมากกว่าการบริโภคในชุมชน ก็ต้องเตรียมการเกี่ยวกับการตลาดให้ได้ประโยชน์สูงสุด เช่น การเตรียมการตากข้าว การจัดขยุ้งข้าวรวม การจัดหาเครื่องสีข้าวตลอดจนการหาช่องทางในการขยายผลผลิตให้ได้ราคาดี ซึ่งการดำเนินการด้วยวิธีการเหล่านี้ จะช่วยลดรายจ่ายเกี่ยวกับการตลาดให้น้อยลง

3. การเป็นอยู่ การดำรงชีวิตจะต้องมีความพอเพียงในความเป็นอยู่ หาปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตเท่าที่จำเป็น เช่น การจัดหาอาหารการกินต่าง ๆ กะปิ น้ำปลา เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม เท่าที่จำเป็นอาจจะรวมกลุ่มในการจัดหาเป็นรูปแบบสหกรณ์การค้าในชุมชน

4. สวัสดิภาพ แต่ละชุมชนควรมีสวัสดิการและปริมาณที่จำเป็น เช่น สถานีนอนมัย มีกองทุนให้กู้ยืมหรือจัดตั้งเป็นธนาคารชุมชน

5. การศึกษา ชุมชนควรมีบทบาทเป็นส่วนร่วมในการส่งเสริมแก่เยาวชน ช่วยเหลือสถานศึกษาในชุมชนให้มีความแข็งแกร่งในการจัดการศึกษารูปแบบต่าง ๆ ในชุมชนด้วย

6. สังคมและศาสนา การพัฒนาสังคมในชุมชนต้องเน้นที่การพัฒนาจิตใจ ให้ทุกคนมีศาสนาเป็นหลักยึดเหนี่ยว

ทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 เมื่อในชุมชนมีการผลิต การจัดการผลิตการจัดการตลาด การจัดการเรื่องตามความเป็นอยู่ การจัดการสวัสดิภาพ การสนับสนุนการศึกษา และการพัฒนาสังคมที่เหมาะสมแล้ว จะต้องมุ่งสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้มีการพัฒนาก้าวหน้าขึ้นไปตามลำดับ เช่น การติดต่อประสานงานเพื่อหาเงินทุนจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ มาสนับสนุนอาจจะจากธนาคารหรือบริษัท ร้านค้าเอกชน มาช่วยลงทุนและพัฒนาให้เข้มแข็งให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยทั้งสองฝ่ายจะต้องได้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น

- เกษตรกรขายข้าวได้ราคาดีขึ้น
- ธนาคารหรือบริษัทเอกชน ซื้อข้าวบริโภคได้ในราคาต่ำลง
- เกษตรกรซื้อเครื่องอุปโภค บริโภคได้ราคาต่ำเพราะรวมกันซื้อเป็นจำนวนมาก ได้มาในราคาขายส่ง
- ธนาคารหรือ บริษัทเอกชน กระจายการทำงาน ไปร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับชุมชน ให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. กลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มเป้าหมายได้แก่เจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองศิลาอำเภอมือทองขอนแก่นจังหวัดขอนแก่นที่เกี่ยวข้อง เช่น นายกเทศมนตรีเมืองศิลา ประธานสภาเทศบาล สมาชิกสภาเทศบาลเมืองศิลา ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน

ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 35 คนประกอบด้วยนักวิชาการเกษตรเทศบาลเมืองศิลา จำนวน 1 คน นักพัฒนาชุมชนจำนวน 1 คน ประธานสภาเทศบาลเมืองศิลา นายกเทศมนตรีเมืองศิลา สมาชิกสภาเทศบาลจำนวน 1 คน ผู้นำหมู่บ้านจำนวน 3 คน ชาวบ้านผู้ปลูกดอกพุดหมู่บ้านละ 9 คน (27 คน) การเลือกผู้ให้ข้อมูลได้กระจายตามสถานภาพและเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants-KI) คือผู้ที่มีความรู้ในเรื่องนั้นๆเป็นอย่างดีจำนวนผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพได้กำหนดตามความเหมาะสมของสถานการณ์ (ชาย โปธิสิตา, 2550)

2. การเลือกพื้นที่และเลือกผู้ให้ข้อมูล

การเลือกพื้นที่ได้เลือกหมู่บ้านศิลาเทศบาลเมืองศิลาอำเภอมือทองจังหวัดขอนแก่นเป็นพื้นที่ศึกษาจากการสัมภาษณ์เบื้องต้นพบว่าเกษตรกรผู้ปลูกดอกพุดมีความสนใจมีความตั้งใจเกี่ยวกับอาชีพเสริมการปลูกดอกพุดเกษตรกรผู้ปลูกดอกพุดสนใจที่ขยายการตลาดเพื่อเพิ่มรายได้ในการปลูกดอกพุดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลเมืองศิลาและประสบผลสำเร็จในการดำเนินการปลูกดอกพุด

การเลือกผู้ให้ข้อมูลโดยกระจายตามสถานภาพของผู้ให้ข้อมูลซึ่งมีความรู้ในเรื่องนั้นๆประกอบด้วยนักวิชาการเกษตรเทศบาลเมืองศิลาสมาชิกสภาเทศบาลผู้นำหมู่บ้านสมาชิกสภาเทศบาลเมืองศิลาชาวบ้านผู้ปลูกดอกพุด

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แนวทางการอภิปรายเป็นรายบุคคลเพื่อต้องการทราบการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการส่งเสริมอาชีพผู้ปลูกดอกพุด
2. แบบสัมภาษณ์กึ่ง โครงสร้าง (Semi Structured Interview: SSI) เพื่อสัมภาษณ์บริบทบ้านศิลาและบริบทของเกษตรกรผู้ปลูกดอกพุดตำบลศิลาอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น
3. แนวทางการสัมภาษณ์ (Interview Guide) เพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามกรอบแนวคิดในการวิจัย
4. แนวทางการสังเกต (Observation Guide) เพื่อใช้สังเกตพฤติกรรมและสภาพแวดล้อมของพื้นที่และของเกษตรกรมีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation)
5. แนวทางการสนทนากลุ่ม (วิไลวัจน์, 2560) เพื่อสนทนากับผู้รู้เกี่ยวกับการปลูกดอกพุด
6. สมุดบันทึกภาคสนามเพื่อจดบันทึกข้อมูลที่ได้อินสัมภาษณ์การสังเกตจากปรากฏการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและบันทึกเหตุการณ์ประจำวัน
7. ก่อตั้งบันทึกภาพเพื่อบันทึกภาพเกษตรกรผู้ปลูกดอกพุดหมู่บ้านศิลาอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่นการตรวจสอบข้อมูลก่อนการวิเคราะห์ข้อมูลได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยการตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) ได้แก่แหล่งเวลาสถานที่และบุคคลนอกจากนี้ยังได้ตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) โดยใช้การสังเกตควบคู่กับการสัมภาษณ์เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้วจึงนำข้อมูลไปวิเคราะห์ตามวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเชิงคุณภาพได้วิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งเป็นการวิเคราะห์เบื้องต้นต่อจากนั้นเมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลครบถ้วนแล้วได้นำมาตรวจสอบข้อมูลที่ได้อินจากการสัมภาษณ์การสังเกตการณ์การจดบันทึกภาคสนามจัดหมวดหมู่เพื่อหาความแตกต่างความเหมือนกันความเชื่อมโยงภายในหมวดหมู่และระหว่างหมวดหมู่จึงวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา(Descriptive analysis)

ผลการวิจัย

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 35 คนเป็นชาย 8 คนหญิง 27 คน โดยแบ่งตามช่วงอายุดังนี้ช่วงอายุมากที่สุด 41-50 จำนวน 15 คนรองลงมาอายุอยู่ในช่วง 51-60 ปีจำนวน 10 คนอยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปีจำนวน 8 คนอยู่ในช่วงอายุ 61 ปีขึ้นไปจำนวน 2 คนระดับการศึกษามากที่สุดจำนวน 23 คนจบ ป. 6 รองลงมาจำนวน 7 คนจบ ปวช. จบปวส. จำนวน 3 คนจบปริญญาตรีจำนวน 2 คนสถานภาพการสมรสสมรสมากที่สุดจำนวน 25 คนรองลงมาโสดจำนวน 8 คนอาชีพหลักทำนาและรับจ้างมากที่สุดจำนวน 12 คนเท่ากันรองลงมารับราชการจำนวน 7 คนอาชีพค้าขายจำนวน 5 คนทำไร่จำนวน 1 คนอาชีพรองปลูกต้นพุดจำนวน 33 ราย

2. สภาพการจัดการอาชีพเสริมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงการปลูกดอกพุดหมู่บ้านศิลาอำเภอเมืองขอนแก่นจังหวัดขอนแก่นสรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านบุคลากรพบว่าผู้ทำแปลงปลูกต้นดอกพุดคือแรงงานของพ่อบ้านเป็นหลักบางครั้งเป็นแม่บ้านและลูกชายทำแปลงปลูกสาเหตุที่ปลูกดอกพุดเนื่องจากดอกพุดมีราคาดีสามารถทำรายได้มาช่วยเหลือในครอบครัวทำงานอยู่ที่บ้านไม่ต้องไปรับจ้างทำงานไกลบ้านไกลครอบครัวส่วนปลูกต้นดอกพุดจำนวนมาก 2 งานจำนวนน้อยจำนวน 1 งานได้พันธุ์มาจากนักวิชาการเกษตรการปลูกดอกพุดได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้โดยเฉพาะต้องมีความพอดีไม่ปลูกมากจนเกินไปต้องพิจารณาดูแลแรงงานทั้งต้องมีความรอบรู้ด้านวิชาการมีความอดทนพากเพียรตั้งพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้พระราชทานเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่าเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย 3 คุณลักษณะหรือ 3 ห่วงและ 2 เงื่อนไขได้แก่ความพอประมาณความมีเหตุผลการมีภูมิคุ้มกันเงื่อนไขความรู้เงื่อนไขคุณธรรมดังกล่าวของนางอรุณี โคนสีอำนวยผู้ปลูกดอกพุดว่า “...การปลูกต้นดอกพุดต้องมีความพอดีไม่ปลูกมากไม่ปลูกน้อยปลูกให้เพียงพอกับเนื้อที่ที่มีความพากเพียรอดทนอดออมดังคำพ่อรัชการที่ 9 ที่สอนไว้ว่าการประกอบอาชีพต้องพออยู่พอกินพากเพียรอดทนเหมือนพระมหากษัตริย์...” (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2560)

2.2 ด้านงบประมาณการปลูกต้นดอกพุดมีการลงทุนหลายอย่างเช่นต้นพันธุ์ค่าปุ๋ยค่าวัสดุอุปกรณ์ลงทุนแรกๆ ใช้งบประมาณ 10,000 บาทแล้วนำไปขายขายทั้งดอกพุดและร้อยพวงมาลัยขายแต่ละเดือนมีรายได้ประมาณ 8,000 - 10,000 บาทต่อครอบครัวรายจ่ายได้แก่ค่าปุ๋ยค่าไฟฟ้าเมื่อหักลบกลบหนี้ยังมีรายได้ประมาณ 5,000 บาทต่อเดือนผู้ปลูกดอกพุดไม่ได้รวมกลุ่มได้ขายแต่ละครัวเรือนมีการทำบัญชีรับจ่ายผู้ที่ทำบัญชีคือแม่บ้านดังนั้นถ้าใครจะมาตรวจสอบรายได้ก็มีบัญชีแสดงความโปร่งใสและเน้นการออมอีกด้วย

ดังกล่าวของนางเยาวลักษณ์ สาราญบำรุง สมาชิกสภาเทศบาลเมืองศิลาเขต 3 และปลูกดอกพุดว่า “...การปลูกดอกพุดสามารถนำรายได้มาให้ครอบครัวประมาณเดือนละ 8,000- 10,000 บาทตนเองได้ทำบัญชีรายรับจ่ายไว้เพื่อไม่ให้ลืมสามารถตรวจสอบได้และเน้นการออมอีกด้วย...” (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2560)

2.3 ด้านวัสดุอุปกรณ์อุปกรณ์ในการปลูกต้นดอกพุดได้แก่การทำแปลงปลูกสายยางรดน้ำสปริงเกอร์บัวรดน้ำบางแห่งขุดบ่อบาดาลเพื่อใช้น้ำวัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ปลูกต้องดูความคุ้มค่าความมีเหตุผลและเดินสายกลางไม่ทุ่มเทจนเกินไปได้ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ดังกล่าวของ นางสุนา เงินศรี ผู้ปลูกดอกพุดว่า “...การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการปลูกต้นดอกพุดได้ยึดหลักความมีเหตุผลเดินสายกลางไม่ทุ่มเทจนเกินไปได้ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9...” (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 กันยายน 2560)

2.4 ด้านการจัดการทั่วไปในการปลูกต้นดอกพุดแต่ละครัวเรือนได้ปลูกตามความเหมาะสมของพื้นที่และแรงงานของแต่ละครัวเรือนได้ปลูกอยู่ในหมู่บ้านตามคันทนาการบำรุงรักษามีการรดน้ำวันละครั้งหากฝนไม่ตกจะรดน้ำในช่วงเย็นพ่อบ้านและลูก ๆ ช่วยกันดูแลไม่ให้ตัวหนอนตัวบึ้งซึ่งเป็นศัตรูพืชมาทำลายต้นดอกพุดได้ใช้ปุ๋ยชีวภาพหรือปุ๋ยสมุนไพรเช่นน้ำหมักที่สามารถทำเองได้ไม่ใส่ปุ๋ยเคมีหรือพ่นยาฆ่าแมลงเพราะจะเป็นอันตรายต่อตนเองและระบบนิเวศความรู้ในการใส่ปุ๋ยหรือคำแนะนำได้รับความรู้จากนักพัฒนาชุมชนเทศบาลเมืองศิลาและนักวิชาการเกษตรในด้านนี้ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 มาประยุกต์ใช้เกี่ยวกับความพากเพียรอดทนดังกล่าวของนางทองเพ็ชร สิมสี ผู้ปลูกดอกพุด “... ด้านการจัดการทั่วไปเช่นการปราบศัตรูพืชไม่ได้ใช้ยาฆ่าแมลงเพราะจะเป็นอันตรายต่อระบบนิเวศและตนเองจึงได้ใช้ตัวยาสมุนไพรน้ำหมักและต้องมีความพากเพียรอดทนดังพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 พ่อของชาวไทย...” (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2560)

2.5 ด้านการตลาดพบว่าสถานที่ขายดอกพุดและพวงมาลัยดอกพุดซึ่งเป็นการแปรรูปจะทำให้ราคาสูงขึ้นปกติได้ขายที่บ้านตนเองมีผู้มารับซื้อบางครั้งก็จะนำไปขายที่ตลาดและขายตามออเดอร์และตั้งใจจะขายออนไลน์การขายต้องมีความเชื่อสัตย์มีคุณธรรมสินค้าต้องมีคุณภาพบางครั้งมีการแปรรูปกับลูกๆ ได้พากันร้อยเป็นพวงมาลัยต้องมีความอดทนพากเพียรซึ่งได้นึกถึงพระมหาชนกเป็นที่ตั้งตั้งคำกล่าวของนางจิตติรัตน์ ปทุมชาติ นักวิชาการเกษตรเทศบาลเมืองสีลา "...การขายดอกพุดบางครั้งร้อยพวงมาลัยดอกพุดได้ขายที่บ้านบางครั้งก็มีผู้สั่งซื้อและนำไปขายที่ตลาดด้วยตัวเอง..." การร้อยมาลัยต้องอดทน" (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2560)

ปัญหาการจัดการอาชีพเสริมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีเพียงเล็กน้อยเนื่องจากผู้ปลูกมีอาชีพหลักคือรับราชการการ รับจ้าง จึงไม่มีเวลารดน้ำต้นดอกพุดเพียงช่วงเช้า

แนวทางการพัฒนาอาชีพเสริมผู้ปลูกดอกพุดควรประชาสัมพันธ์ให้กว้างไกลและทันสมัยควรรู้เรื่องการขายสินค้าออนไลน์

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้พบประเด็นที่น่าสนใจจึงนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

สภาพการจัดการอาชีพเสริมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงการปลูกดอกพุดหมู่บ้านสีลาพบว่าด้านบุคลากรแรงงานในการปลูกต้นพุดเป็นแรงงานในครัวเรือนไม่ต้องจ้างแรงงานจากที่อื่นทั้งนี้อภิปรายได้ว่าการใช้แรงงานในครัวเรือนเป็นแรงงานที่มีความพอเพียงมีความคุ้มค่ามีการประหยัดสอดคล้องกับงานวิจัยของวิไลจิตต์ (2555) เรื่องแนวทางการบริหารจัดการเพาะปลูกและขยายพันธุ์ผักหวานพืชเศรษฐกิจในจังหวัดขอนแก่นพบว่าด้านบุคลากรหรือด้านแรงงานได้ใช้แรงงานในครัวเรือนเป็นหัวหน้าครอบครัวภรรยาและบุตร ด้านงบประมาณมีการลงทุนซื้อต้นพันธุ์ค่าวัสดุอุปกรณ์แต่ละเดือนมีรายได้ 8,000 – 10,000 บาทหักลบกลบหนี้เหลือ 5,000 บาท/เดือนทั้งนี้อภิปรายได้ว่ามีรายได้พอเพียงพออยู่พอกินและมีการทำบัญชีรายจ่ายสอดคล้องกับงานวิจัยของนฤทัยสถิตินันทพร (2559) วิจัยเรื่องการจัดการวิสาหกิจชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลโนนเมืองด้านงบประมาณและการเงินมีความพอเพียงและมีการลงบัญชีเพื่อตรวจสอบได้ด้านวัสดุอุปกรณ์ในการปลูกต้นดอกพุดประกอบด้วยสายยางรดน้ำสปริงค์เกอร์และบัวรดน้ำทั้งนี้อภิปรายว่าเป็นอุปกรณ์ที่มีความสำคัญและใช้กับการเพาะปลูกต้นดอกพุดซึ่งมีความสอดคล้องกับอุปกรณ์ในการเพาะปลูกและขยายพันธุ์ผักหวานของวิไลจิตต์ (2555) การบริหารจัดการกลุ่มเพาะปลูกและขยายพันธุ์ผักหวานฯ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านการจัดการทั่วไปพบว่าได้ปลูกต้นดอกพุดอยู่ในหมู่บ้านคันทนาการบำรุงรักษา รดน้ำวันละครั้งหากฝนไม่ตกทั้งนี้อภิปรายได้ว่า การบำรุงรักษาสามารถจะทำให้ต้นไม่เจริญงอกงามได้สอดคล้องกับงานวิจัยของวิไลจิตต์ (2555) เรื่องการปลูกและขยายพันธุ์ผักหวานพืชเศรษฐกิจในจังหวัดขอนแก่นด้านการตลาดพบว่าสถานที่ขายดอกพุดและพวงมาลัยดอกพุดซึ่งเป็นการแปรรูปปกติได้ขายที่บ้านตนเองโดยมีผู้มารับซื้อถึงบ้านทั้งนี้อภิปรายได้ว่าผู้ประกอบการอาชีพได้ดำเนินการเป็นประจำซึ่งมีความสะดวกและไม่เสียเวลาและเสียเงินค่ารถเดินทางไปขายที่อื่นทำให้ลดรายจ่ายซึ่งมีความแตกต่างจากงานวิจัยของนฤทัย (2559) วิจัยเรื่องการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนเมืองกรณีศึกษากลุ่มปลาเด็ยบ้านหัวขบง ต.โนนเมืองอำเภอ โนนสังข์ จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่าการตลาดขายผลิตภัณฑ์ปลาเด็ย (๑เด็ยเป็นตราสินค้า) มีการจำหน่ายทั้งขายปลีกขายส่งขายด้วยสื่อออนไลน์มีการประชาสัมพันธ์โดยใช้แผ่นพับวิทยุโทรทัศน์ปากต่อปาก

ปัญหาการจัดการอาชีพเสริมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงการปลูกดอกพุด เทศบาลเมืองสีลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า ด้านการตลาด การผลิต และการแปรรูปดอกพุด ไม่เพียงพอต่อความต้องการของเทศบาลต่าง ๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ วันปีใหม่ วันสงกรานต์ ซึ่งมีความแตกต่างกับงานวิจัยของบุญนิสา (2553) วิจัยเรื่อง

องค์การบริหารส่วนตำบลนาสะไมย์ กับการส่งเสริมอาชีพจักสาน อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร พบว่า มีปัญหาด้านการตลาด ไม่ตลาดรองรับ ทั้งนี้ก็ปราชยได้ว่า แม้จะเป็นอาชีพเสริม แต่การปลูกดอกพุด ไม่สามารถจะบังคับให้ดอกพุดออกให้ทันกับความต้องการของตลาดได้แก่ การจักสาน สามารถผลิตให้ทันความต้องการของตลาดได้ สาเหตุที่ไม่มีตลาดรองรับอาจจะเป็นเพราะว่า การผลิตด้านการจักสาน สามารถจะดำเนินการได้ตลอดเวลา หากมีเวลา และปัจจัยการผลิตเอื้ออำนวย

แนวทางการพัฒนาอาชีพเสริมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่าควรประชาสัมพันธ์ให้กว้างยิ่งขึ้น โดยใช้ระบบ Internet ควรแปรรูปให้ทันต่อความต้องการและความทันสมัย ซึ่งมีความแตกต่างกับงานวิจัยของบรรเลง (2553) เรื่องแนวทางการพัฒนาบทบาทของ อบต. ในการส่งเสริมอาชีพเสริมเกษตร พบว่า ต้องบรรจุไว้ในแผนพัฒนา และจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสมทั้งนี้ก็ปราชยได้ว่าบทบาทการส่งเสริมอาชีพของเกษตรของ อบต. ต้องบรรจุไว้ในแผนพัฒนา

แต่การพัฒนาอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการดำเนินงานที่พอเพียง ตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ปฏิบัติ

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าด้านการจัดการทั่วไปโดยเฉพาะการบำรุงรักษาบางครอบครัวได้กำจัดศัตรูพืชโดยใช้สารเคมีซึ่งมีส่วนน้อยดังนั้นเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองศิลาควรให้ความรู้เกี่ยวกับการบำรุงรักษาต้นดอกพุดโดยใช้ปุ๋ยชีวภาพหากใช้ยาฆ่าแมลงหรือสารเคมีอาจจะเป็นอันตรายแก่ผู้ใช้และสิ่งแวดล้อมได้

1.2 จากผลการวิจัยพบว่าการตลาดได้ขายผลิตภัณฑ์คือดอกพุดและพวงมาลัยดอกพุดที่ครัวเรือนซึ่งขาดการประชาสัมพันธ์ที่กว้างไกลและทันสมัยดังนั้นเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองศิลาควรให้ความรู้เรื่องการขายสินค้าออนไลน์และวิธีประชาสัมพันธ์ที่ทันสมัย.

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพเว้นวรรคเรื่องการพัฒนาอาชีพเสริมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่อื่น

2.2 ควรทำวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพเสริมตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงการปลูกดอกพุดหรือดอกมะลิในพื้นที่อื่น

2.3 ควรทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research PAR) เกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขการพัฒนาอาชีพเสริมโดยการมีส่วนร่วมของเทศบาลประชาชนและชาวบ้านในพื้นที่อื่น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้คำแนะนำที่ทรงคุณค่ายิ่ง และคณาจารย์สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ที่ให้ความรู้ประสบการณ์ด้านการจัดการภาครัฐและการเมืองการปกครอง และเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ตลอดทั้งชาวบ้านตำบลศิลาหมู่ที่ 1,18 และ 28 ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ทรงคุณค่ายิ่งในการทำวิทยานิพนธ์จึงใคร่ขอขอบคุณเป็นพิเศษขอขอบคุณคุณพ่อบ้านคุณสุพัฒน์ละครขวาที่ส่งเสริมให้กำลังใจตลอดเวลาที่ทำการวิจัยนี้หากปราศจากคุณพ่อคุณแม่ผู้ให้กำเนิดลูกก็ยากที่การศึกษาและวิจัยจะสำเร็จลุล่วงด้วยดีและได้มีโอกาสมาถึงวันนี้ได้จึงขอกราบขอบพระคุณท่านทั้งสองอย่างสูงสุดไว้ ณ ที่นี้

บรรณานุกรม

- ชาย โพธิสิตา. ศาสตรและศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง; 2550.
- ณัฐอริยา สุขสุวรรณพร. การเสริมสร้างอาชีพเสริมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลอ่างศิลา จังหวัดชลบุรี [รายการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น] ขอนแก่น: วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2553.
- ทัศนีย์พร วงชมพู. การบริการจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษา กลุ่มทำไข่เค็มเสริมไอโอดีน; 2555.
- นฤทัย สติธิตินทาพร. การจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนเมือง กรณีศึกษากลุ่มปลาเคียวบ้านห้วยบง ต.โนนเมือง อำเภอโนนสังข์ จังหวัดหนองบัวลำภู; 2559.
- ปราโมทย์ ทุมสูงเนิน. การบริการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน: กรณีศึกษาบ้านเมืองเก่า; 2552.
- ปัญญา แก้วสาร. องค์การบริหารส่วนตำบลนาสะไมย์กับการส่งเสริมอาชีพการจักสาน อำเภอเมืองจังหวัดยโสธร; 2553
- วิไลวัจน์ ฤกษ์ฤทธิ. การวิจัยเชิงคุณภาพ: วิธีการ ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ; 2555.
- วิภาวี ฤกษ์ฤทธิ. การจัดการวิสาหกิจชุมชน ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2558.
- วิไลวัจน์ ฤกษ์ฤทธิ และคณะ. การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตในบริบทธรรมาภิบาลของกลุ่มสตรีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดขอนแก่น วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ก.ย.-ธ.ค. 2560 3(2) 10-15.
- วิไลวัจน์ ฤกษ์ฤทธิ และคณะ. พัฒนากลุ่มอาชีพเสริมแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษากลุ่มเกรียงไกรแคบหมู บ้านหนองสุขเจริญ หมู่ 13 ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2555.
- วิไลวัจน์ ฤกษ์ฤทธิ และคณะ. การรวมกลุ่มและบริหารจัดการกลุ่มขอนแก่น: หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ; 2555.
- เศรษฐกิจพอเพียง ฉบับประชาชน องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น, ม.ป.ป.
- เศรษฐกิจพอเพียงฉบับประชาชน ขอนแก่น : องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ. รายงานการวิจัย เรื่องการศึกษาการประกอบอาชีพอิสระ ของผู้สำเร็จอาชีวศึกษา: กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรึ; 2535.
- อำนาจ แสงโนรี และคณะ. หลักการประกอบอาชีพอิสระ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารธุรกิจการเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า; 2535.